

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

SANDRA SUOMINEN

Elämäni vuosirengaat

Taiteellinen kehitys puunveiston näkökulmasta

KUVATAITEEN TUTKINTO-OHJELMA

2022

Tekijä(t) Sandra, Suominen	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kuukausi Vuosi
	Sivumäärä	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Elämäni vuosirengas, taiteellinen kehitys puunveiston näkökulmasta		
Tutkinto-ohjelma Kuvataide		
Tiivistelmä Tein kirjallisen opinnäytetyön puunveistosta ja siitä, miten se sisältyy omaan taiteelliseen työskentelyyn. Teksti toimii ponnahduslautana omalle itsetutkiskelulle. Tässä tekstissä pohdin, miten teokseni saavat alkunsa, mistä ideat syntyvät, sekä mistä tähän on päädytty ja mihin se vielä johtaa.		
Avainsanat Puunveisto, Kuvanveisto, taiteellinen sisältö		

Author(s) Sandra, Suominen	Type of Publication Bachelor's thesis	Date Month Year
	Number of pages 30	Language of publication: Finnish
Title of publication The annual rings of my life, artistic development from the point of view of wood carving		
Degree programme Finel arts		
Abstract I did a written thesis on wood carving and how it is included in my own artistic working environment.		
Keywords Wood carving, Sculpture, artistic content		

1 ALKUSANAT

Tämän kappaleen haluan omistaa kaikille niille, jotka ovat tukeneet, ohjeistaneet ja opettaneet minua tällä matkallani. Perhe, ystävät, opettajat ja kollegat, tämä on juuri teille. Olen saanut näiden neljän vuoden aikana paljon, mitä kantaa mukana kehittyvällä kuvataiteilijan tiellä. Kiitos myös Papalleni, josta aika on jo jättänyt, mutta hänen ansiostaan sain pohjan sille mitä tänä päivänä voin kutsua intohimoksi ja kutsumukseksi.

SISÄLLYS

1 ALKUSANAT	4
2 JOHDANTO	6
3 JUURET JA NIISTÄ TAIMEKSI	7
3.1 Kasvupaikkani	7
3.2 Missä suunnassa aurinko paistaa?	10
4 PUU MATERIAALINA JA TIPPA INSPIRAATIOTA	12
4.1 Mitä on puunveisto?	12
4.2 Miten näen puunveiston omassa työskentelyssä?	13
4.3 Puu uusiutuvana materiaalina	15
5 SISÄLLÖN POHDINTAA JA MUITA PUITA MAAILMALTA	22
5.1 Sisältö ja sen merkitys minun taiteessani	22
5.2 Opinnäytetyö projekti ”365 päivää”	24
5.3 Inspiraation siemeniä	27
5.4 Yhteenveto.....	29
LÄHTEET.....	30

2 JOHDANTO

Opinnäytetyön kirjallisessa osassa pohdin teosteni sisältöjä ja taustatarinoita puunveiston kautta. Miten puu materiaalina on kulkenut mukanani, ja mihin se on minut johtanut nykypäivänä. Yritän tutkia omaa menneisyyttä etsimällä vastauksia työskentelyni sisällöllisiin ongelmiin. Pyrin tarkastelemaan asiaa oman alitajunnan, ympäristön ja tunteiden kautta. Toivon ns. oman pään sisälle menemisen tukevan taiteellista kehitystäni sekä avaavan uusia näkökulmia ja ajattelutapoja. Tutkin omaa henkilöhistoriaa ja sen avulla avaan omaa taiteellista työskentelyäni. Sisällytän tekstiini myös faktatietoa puusta itsestään materiaalina, välineistä. Mukana myös itse opinahjon ajalta kertyneitä vinkkejä työskentelyyn mallikuvien kera. Mainitsen myös muutaman itseäni inspiroivan taiteilijan. Puunveisto on itselle rakas aihe ja toivonkin tämän tekstin luovan innostusta myös muille vähänkään tekniikasta ja materiaalista kiinnostuneille.

3 JUURET JA NIISTÄ TAIMEKSI

3.1 Kasvupaikkani

Jokaisella tarinalla on alku, lähtökohta, se, mistä kaikki on lähtenyt ja mistä pisteestä on päädytty tähän hetkeen. Haluankin tähän aluksi kertoa omista juurista, ja siitä missä minun taiteellinen taimeni sai alkunsa.

Nykyään minulta kysytään aika usein: ” Mistä tiesit että taide on sun juttu?”. En itsekkään ollut ihan varma, tai ainakaan aluksi. Piti alkaa oikein pohtimaan, että mistä kaikki lähti. Käänsin pari sivua taaksepäin omaan lapsuuteen. Aikaan, jolloin olin vielä todella pieni. Kouluikäni oli vielä matkaa, joten vietin suurimman osan ajastani isovanhemmillani vanhempien ollessa töissä ja veljeni koulussa. Muistan isovanhempieni talon olleen inspiroiva paikka. Joka paikassa piili uusi seikkailu. Ullakko oli täynnä aarteita menneisyydestä, pieniä muistoja sieltä täältä, jotka osa sisälsivät palan historiaa. Saatoin myös piiloutua komeroihin ja kaappeihin lukemaan lastenkirjoja taskulampun valossa. Mummullani olikin aina kova työ etsiä piilojani. Omakotitalon pihalla riitti tilaa juosta ja leikkiä. Papan rakentamassa keinussa oli kiva katsella hulinaa Mummuni hoitaessa puutarhaa. Nälän sattuessa puutarhasta saattoi napsia omenia ja karviaisia. Viinimarjojakin löytyi, mutten lapsena niistä piitannut.

Pidin siitä, että tilaa oli paljon ja piha oli täynnä yksityiskohtia, joihin jokaiseen liittyi oma tarina. Puutarhassa oli koristetuulimylly. Sellainen punainen, jonka ovelle pienet rappuset johtivat. Pappani kertoi minulle siellä asuvan tonttuja ja metsähisen väkeä. Välillä hän jätti tuulimyllyn rappusille marjoja puutarhasta. Pappani ohjeisti, että tonttujen ja metsähisen väen kanssa pitää olla hyvissä väleissä, jotta ne eivät tee kiusaa. Metsähiset huolehtivat puutarhasta ja varmistivat sadon olevan joka kerta suuri ja runsas. Otin neuvosta vaarin ja kiikutin myllyn rappusille aika ajoin marjoja, hienoja kiviä ja aarteita, joita olin löytänyt ullakolta. Myös veljeni vanha Action man- lelu oli saanut uuden elämän puutarhassa. Hahmon pyörästä oli irronnut eturengas, jolloin Pappani oli kiinnittänyt jäljellä olevat osat hahmoineen tuuliviiriin. Ison kivilohkareen päällä heiluva tuuliviiri sai täysin uuden ilmeen kantaessaan selässä pyöräilevää action

mania. Olihan se koomisen näköistä. Mitä kovempaa tuuli, sitä nopeampaa hahmo näytti polkevan pyörällään.

No miten tämä kaikki liittyy siihen taiteelliseen kehitykseen? Vaikka isovanhempieni puutarha oli kaunis ja kiehtova paikka, se ei kuitenkaan ollut lempipaikkani. Talon kellarissa, osittain maan alla oli verstaas, jossa Pappani tapasi rakennella omia projektejaan. Pappani oli luova ja sellainen oman aikansa keksijä. Hän rakensi milloin mitään koneita. Verstaas oli täynnä perinteisiä työkoneita, joita oli muokattu aina käyttötarkoitusta varten. Esimerkiksi metalliprässi, jonka päähän oli hitsaamalla tehty pala, joka puristi vanhoista lusikoista lusikkauistimia. Tämän jälkeen tarvitsi vain porata päätyyn reikä siimaa varten ja kiinnittää koukku.

Seurasin aina innolla uusia projekteja. Metallia tuli tutuksi nopeasti, mutta yksi materiaali vei heti mennessään. Pappani oli taitava pahkatöissä ja puunveisto oli selkeästi veressä. Pahkasta syntyi koriste-esineitä. Hahmoja, baarikaappia, lamppeja, noh mitä mieleen tulikaan. Muistan suosikkivaiheeni olleen lakkaus. Kun puun pintaan sipaistiin kerros lakkaa, pinnasta tuli kaunis ja puun syyt korostuivat.

Harmittelin joskus, kun en aina saanut osallistua projekteihin, painotettiin katsomaan ja oppimaan. Olin tuolloin hieman kärsimätön. Halusin osallistua puuprojekteihin, joten Pappani antoi minulle tehtävän. ”Pihalla on pähkinäpensaita. Kerää niistä kauneimmat pähkinät ja tuo verstaalle.” Siellä minä reippaana tyttönä keräsin hartaudella pähkinöitä ja kiikutin verstaalle. Vanhempani saapuivat töistä noutamaan minut kotiin

ja jäinkin innolla odottamaan Pappani lupaamaa yllätystä seuraavalle päivälle. Seuraava päivä koitti ja juoksin suoraan verstaalle. Pappani ojensi minulle pähkinöistä tehdyn helminauhan ja niihin sopivan rannekorun. - ” Jokaisella hienolla ladyllä pitää olla helmet.” Pähkinöiden päälle oli vedetty samanlainen kiiltävä lakka kuin pahkatöihin. Muistan tuon hetken kuin eilisen. Ehkä juuri nuo hetket ohjasivat minua siihen taiteen tielle.

3.2 Missä suunnassa aurinko paistaa?

Taideopintoni saivat alkunsa Paasikiviopistossa Turussa. Siellä sai ensikosketuksen siihen, mitä taide on. Työskentely oli maalauspainotteista. Maalaaminen oli ihan hauskaa ja inspiroivaa, mutta silti tuntui, että jotain puuttui. Maalatessa minun oli erityisen vaikea hahmottaa kolmiulotteisia muotoja. Maalasin paljon abstrakteja kuvia. Geometrisia muotoja, joita oli helppo hallita. Jälkikäteen mietittynä en ole varma teinkö niitä geometrisia muotoja siksi, että se oli mielekästä vai vaan helppoa. Minulla oli ns. geometrinen kausi, en oikein tehnyt muita kuvioita kuin geometrisia. Lopputulos oli ihan ok, ei mikään mestariteos, mutta hyvä.

Välillä pääsin kokeilemaan materiaaleina kipsiä ja savea. Työskentely tuntui heti paljon mielekkäämmälle. Luovuus oli kirjaimellisesti käden tuntumassa, se fiilis kun sai tunnustella savea ja muokata sitä haluamaansa muotoon. Kolmiulotteisten muotojen tuottaminen oli sulavaa ja helppoa. Ei ruusuja ilman risuja. Olihan se hauskaa sen aikaa, kun sitä kesti, tuntui ettei keramiikassa oikein päässyt toivottuihin tekstuureihin ja työstäminen oli vaikeaa. Kipsistä tuli liian rosoista ja savi halkeili liian vähäisestä veden käytöstä.

Opettajamme järjesti luonnonmateriaalikurssin. Saimme vapaat kädet tehdä, mitä halusimme. En osannut päättää, mitä tekisin. Vieraillessani vanhempieni luona Isäni kertoi kaataneensa takapihalta puita. Häneltä sain rungosta leikattuja kiekkoja. Kiekoissa näkyivät puun vuosirenkaat. Laskettaessa joko vaaleat tai tummat renkaat saatiin selville puun ikä. Halusin käyttää kiekkoja projektissani, sillä ihastuin kiekkojen reunoilla olevaan kaarnaan ja niiden muoto itsessään oli todella inspiroiva. Maalasin kiekkoihin vuorimaisemia ja myöhemmin installoin ne koulun aulaan. Teokseni sai hyvän vastaanoton ja pohdinkin itsekseni materiaalin inspiroineen minua eniten. Tuolloin puu materiaalina alkoi kiinnostamaan minua enemmän.

Opistoaikojen jälkeen piti pohtia, mitä seuraavaksi. Opettajani opistossa suositteli AMK- tutkintoa. Olimme päässeet opettajani mukana vierailemaan Turun

taideakatemiassa. Muistan tason olleen tuolloin jo todella kova taidekouluissa. Vaikka olin jo vuoden verran opiskellut taidetta tuli olo, etten olisi tarpeeksi hyvä.

Päädyin onneksi hakemaan kahteen taidekouluun lähipiirini kannustuksesta. Vaihtoehtoina toimivat Turun Taideakatemia ja Kankaanpään Taidekoulu. Pääsin pääsykokeisiin Kankaanpäähän. Neljä päivää erilaisten tehtävien ja materiaalien parissa sai haluamaan alalle vielä enemmän. Aloitin opiskeluni Kankaanpään taidekoulussa avoimella puolella. Koko tuon ajan tuli usein pohdittua, olinko itse riittävän hyvä alalle. En omannut valmista tyyliä. Taso oli kova jo tuolloin ja sain usein muistuttaa itseäni, että tämä koulu ja täällä opitaan.

On surullista, kuinka moni ajattelee, ettei ole tarpeeksi hyvä ja kokenut taiteilija. Nykyisessä koulussa tuutorina toimineena olen painottanut oppilaille, ettei valmista kuvataiteilijaa ole olemassa. Alana kuvataide on jatkuvasti muuttuva ja taiteilijat mukautuvat ja kasvavat sen mukana. Oli tärkeää oppia, että ei tarvitse osata kaikkea heti. Mitä järkeä olisi mennä kouluun ja oppia, jos jo valmiiksi osaisi kaiken? Koulun tarkoitus on opettaa ja kehittää. Opettajien tehtävä on opastaa opiskelijaa löytämään oma suuntauksensa ja tyyliinsä. Kouluun hakiessa on tärkeää olla motivoitunut ja innokas oppimaan uutta.

Kankaanpään Taidekoulussa aloitin maalauksella. Siirryin kuitenkin nopeasti kuvanveistoon. Päädyin tekemään puusta muotoja ja hahmoja. Välillä koitin perehdyttää itseäni muihin materiaaleihin, kuten metalliin, kiveen ja pronssiin. Aina tilaisuuden tullen kuitenkin palasin takaisin puun ääreen. Halusin oppia enemmän puusta, eri lajien eroista ja siitä kuinka äärirajoille kyseisen materiaalin voisi viedä.

Mitä enemmän teoksia syntyi, sitä varmempi olo tuli, että nyt olen löytänyt sen oman juttuni, tyylini ja kutsumukseni. Työskentelystä puun parissa tuli intensiivistä. Puuta materiaalina oli mukavaa työstää. Myös yksityiskohtaisten ja herkkien muotojen tekeminen onnistui hyvin. Miksi sitten puu? Mikä siinä on niin kiehtovaa, etten edes malta vaihtaa materiaalia? Päätin omaksua puunveistosta mahdollisimman paljon teknillistä tietoa, jotta pääsisin myös paremmin kiinni omiin sisältöihin ja niiden alkulähteisiin.

”Skeleton”, Skull- teossarja, Sandra Suominen 2021

4 PUU MATERIAALINA JA TIPPA INSPIRAATIOTA

4.1 Mitä on puunveisto?

Veisto yleisesti on muodon luomista materiaalia poistamalla. Puhuttaessa puunveistosta materiaalina käytetään ainoastaan puuta. Puuta veistävät henkilöt voivat myös puuseppiä, huonekaluveistäjiä tai taidepuuseppiä. (Katja Kangasniemi, 2009, s.7) Mielestäni on tärkeää painottaa, että puunveisto ei rajaudu ainoastaan taiteelliseen työskentelyyn vaan ylittää myös teolliseen työskentelyyn. Vaikkakin kaikenlainen puunveisto onkin omanlaista taidetta, joka vaatii tarkkuutta ja sorminäppäryyttä, oli käytössä sitten perinteiset työvälineet tai teollisuuskoneet.

Sanakirjoissa veistoksen määritelmä on mielenkiintoinen, puhutaan kolmiulotteisesta teoksesta. Kirjassa ”Puunveisto osaavat kädet” oli hyvin tyhjentävä lause. ”Veistos on mitä tahansa, mikä voidaan sellaiseksi kuvitella” (Katja Kangasniemi, 2009, s.7) Miksi puun veisto on niin inspiroivaa? Se että itse puunveistoksia ei voi määrittellä tai rajata liian kapeasti. Puuta voi työstää poistamalla, liittämällä, kierrättämällä tai millä tavalla ikinä haluatkin. Puu itsessään taipuu materiaalina moneksi. Löytyy täyspuuta, liimapuuta, vaneria, oksaa halkoa ja pölkkyä. Tämän takia puunveisto on oivaa puuhää, sillä käyttötarkoituksesta riippuen materiaalia löytyy ja paljon.

Taiteellista puunveistoa voi toteuttaa perinteisillä menetelmillä käyttämällä esimerkiksi talttoja, vasaraa ja sahaa. Perinteinen työskentely jättää puun pintaan uniikin tekstuurin, mutta on myös hidasta työskentelyä. Toisaalta myös osaavan ja harjaantuneen puusepän käsissä myös taltat toimivat tehokkaina välineinä. Nopeampaan työskentelyyn soveltuvat käsikoneet. Hyvinä peruslaitteina toimivat vannesaha, pistosaha ja erilaiset hiomakoneet. Tällöin tekstuuri ei ole välttämättä niin uniikkia, vaikka työ tahti onkin nopeampaa.

4.2 Miten näen puunveiston omassa työskentelyssä?

Oma työskentelyni painottuu puunveistoon. Minulle se on materiaalina inspiroiva. Innostuksen lähteinä toimivat puun syiden kuviot, oksankohdat ja värit. Puu materiaalina on ollut oman henkilöhistorian takia erittäin läheinen materiaali. Materiaaliin syntynyt side on vuosien saatossa kasvanut vahvaksi. Teknisestä näkökulmasta puuta on saatavilla lähes mistä vain ja materiaalina se on edullista. Uusiutuvana materiaalina, puuta saadaan koko ajan lisää. Puun materiaali kirjo on huomattavasti laajempi verrattuna muihin kuvanveiston materiaaleihin. Eri puulajeja on kaiken kaikkiaan löydetty 44 000, joista 12 000 lajia hyödynnetään teollisuudessa. (Ernest Scott, 1997, s. 204) Ajatuksena määrä tuntuu päätä huimaavalta. Niin paljon lajeja mistä luoda omilla käsillä jotain suurta ja kaunista. Olisipa hauska päästä tutustumaan jokaisen lajin ominaisuuksiin.

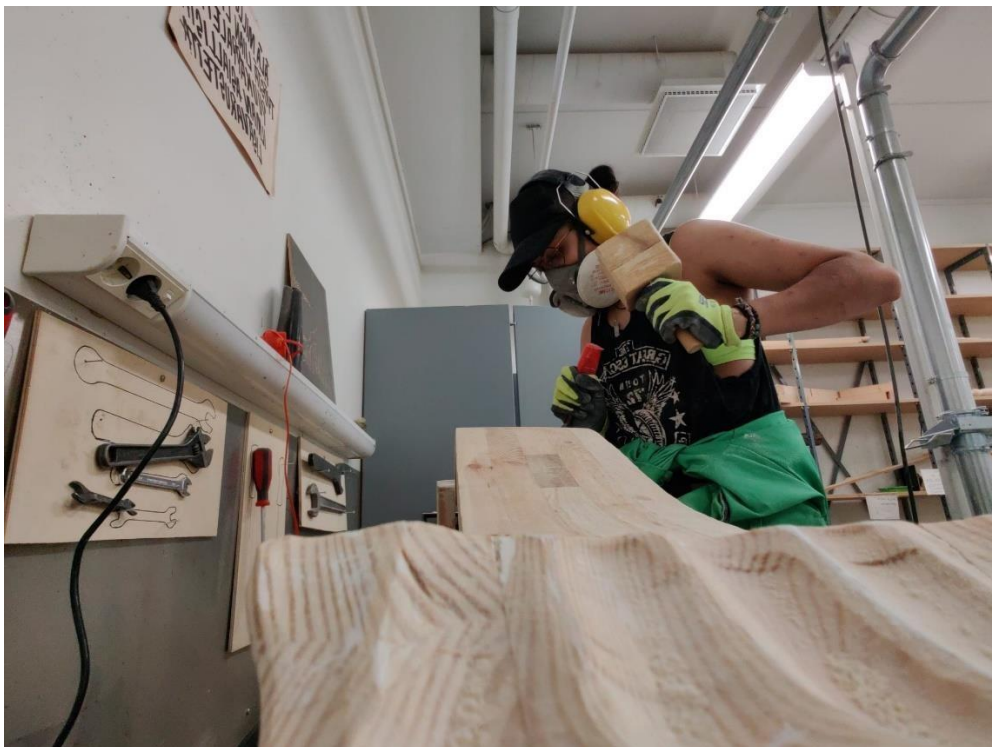
Olen aina pitänyt siitä, kuinka monialainen puu materiaalina on. Olen päässyt testaamaan miten mihin kaikkeen kyseinen materiaali taipuu. Projektieni parissa on syntynyt teoksia ronskilla tekstuurilla, sekä pienempiä muotoja tarkoilla yksityiskohdilla. Se että materiaalilla voi luoda lähes mitä vain on vapauttavaa. Kokeillessani muita materiaaleja tekninen puoli saattaa tulla vastaan jossain vaiheessa. Kivessä pienten osien tekeminen on riskialtista, ettei se murru. Metallissa liitosten teko jättää lähes poikkeuksetta sauman kohdan näkyviin. Puun kanssa en koe teknisen puolen tuovan tällaisia esteitä työskentelyyn. Kappaleen voi hiota/ leikata vaikka tulitikun paksuiseksi ja silti se kestää.

Sauman kohdat on myös helppo peittää, sillä puun syiden takia sauma ei erotu liian helposti.

Tiivistettynä materiaalin ulkoiset ominaisuudet sekä tekninen puoli tuntuvat itselle helpoimmilta työstää ja tuottaa. Tehdessäni kolmiulotteisia muotoja aloitan yleensä kuutio kappaleesta tai suorakulmiosta riippuen työstettävän teoksen muodosta. Itselle mieluista on käyttää isoja työkoneita esimerkiksi vannesahaa, jolla poistan isommat kappaleet teoksesta. Viimeistelyyn käytän nauhahiomakonetta, sekä dremeliniä. Talttoja on myös tullut kokeiltua mutta itse pidän nopeasta ja ronskista työskentelystä.

Aiemmin pelkäsin kovasti ronskia työskentelyä, sillä aina puhuttiin kuinka leikattua palaa ei saa enää takaisin ja että lopputulos on lopullista. Myöhemmin olen kumonnut tämän ajatuksen. Vaikka palojen liittämisen ei ole ehkä yhtä nopeaa ja helppoa verrattuna esimerkiksi keramiikkaan, mikään ei ole lopullista. Palojen liittämisen toisiinsa epoxi- tai puuliimalla on toimiva ratkaisu. Jos teokseen pitää lisätä puuta, kannattaa ottaa vähä isompi pala kuin tarvitsee. Tällöin ylimääräisen materiaalin voi hiota pois ja saumasta tulee siistin näköinen. Myös pienten reikien ja halkeaminen tilkitseminen on helppoa. Sekoittamalla puuliimaa ja hienoa sahanpurua saadaan aikaseksi massa, jolla kolot voidaan peittää.

Liiman kuivattua hiomalla pinnan jäljestä tulee siisti. Myös ”laastarien” teko on kätevää. Puusta leikataan liuskamainen pala, joka hiotaan lähes paperin ohueksi ja liimataan toivottuun kohtaan. Tällä voidaan peittää pieniä pintamokia ja luoda tekstuureja. Lisäksi pidän ajatuksesta päästä lähemmäs luontoa käyttämällä sieltä saatua materiaalia.

4.3 Vinkkejä puunveistoon kantapään kautta

Tiedätkö sen tunteen, kun kesken projektin tulee hetkiä, jolloin mietit ” Tämänkin olisi voinut tehdä helpommin”. Vaikka itse olen todella järjestelmällinen työskentelijä, tekevälle sattuu ja välillä pitää kulkea kantapään kautta. Aloitin kolmantena opiskeluvuotena kirjoittamaan ohjekirjaa puutyöskentelyyn. Tässä siis muistiinpanoja ja kokemuksia kantapään kautta.

Tässä pieni listaus puulajeista ja niiden käytöstä materiaalina:

<u>Koivu</u>
kovaa ja hidasta työstää
koivu on myös todella kestävä
koivun pahka on arvokasta ja harvinaista (pahka on puussa oleva epämuodostuma, joka saa alkunsa mutaatiosta tai puun pinnassa olevasta vauriosta)
halkeilee helposti kuivuessaan
väri haalean kellertävä tai vaalea

<u>Mänty</u>
yksi yleisemmistä puumateriaaleista (edullinen vaihtoehto)
puolikovaa ja helppo työstää
kestää hyvin kosteutta (vaatii oikean käsittelyn)
ei halkea niin helposti
pitkäikäinen
laadukkaan männyn tunnistaa tiheästä syykuviosta
tasainen vaalea väri

<u>Kuusi</u>
puolikovaa, painavaa, kovuus määrittyy oksien määrästä
todella oksaista, hankala työstää, ellei tykkää oksanpaikoista, joissain teoksissa näyttävät ihan nätiltä
pitkäikäinen ilman käsittelyäkin, suosittu erityisesti tilanteissa missä vältellään kyllästysaineita
todella pihkaista (vaikeuttaa käsittelyaineiden imeytymistä)
harmaantuu ilman käsittelyä

<u>Tammi</u>
vaikeaa saada (kallista)
kovaa ja painavaa
sietää hyvin vettä
sydän puu erittäin kestävä
väri valkoinen, sydänpuun väri vaihtelee kellertävästä punaruskeaan

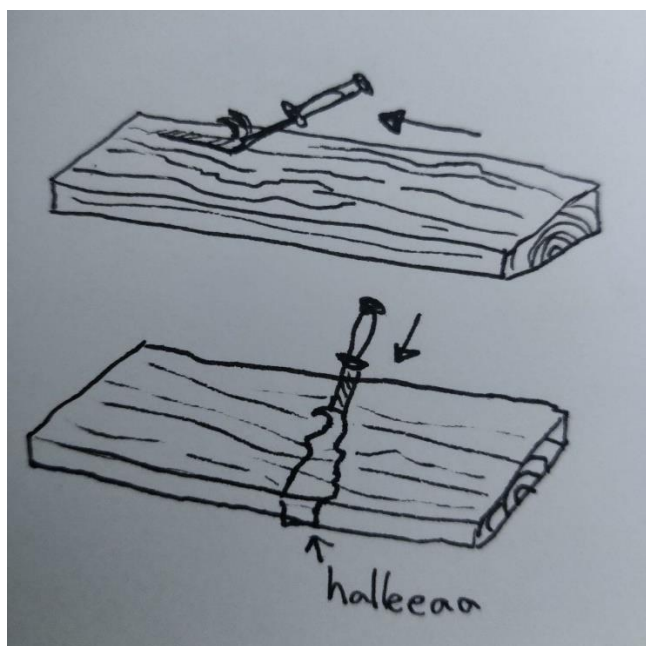
<u>Leppä</u>
kevyt ja pehmeä
helppo työstää ja käsitellä
sopii yksityiskohtaiseen työhön
vaalea väri, joka valon ja ilman vaikutuksesta vaihtuu punertavaksi
kaatoajankohta ja kuivaus vaikuttavat puun värin voimakkuuteen

<u>Pihlaja</u>
kovaa, sitkeää ja taipuisaa
työstö helppoa
hyvää sorvipuuta
ei halkea helposti
väri punertavan vaalea kellertävä, sydänpuu harmaanruskea

Muita työskentely vinkkejä:

Taltaus

Taltaus kannattaa tehdä puun syiden suuntaisesti, jolloin puusta irtoaa nättejä siistejä lastuja. (Piiroskuva 1.) Taltaus vasta syihin aiheuttaa puun halkeamisen tai puusta ei edes lähde lastua vaan se pirstaloituu. Oikeaan suuntaan taltatessa ei tarvitse käyttää paljon voimaa puuvasaralla lyödessä, kun taas vasta syihin taltatessa voimaa joutuu käyttämään paljon. (tuli joskus hakattua paljonkin vasta syin ja se saattoi tuhota koko duunin, en siis suosittelen, korjaaminen on työlästä)

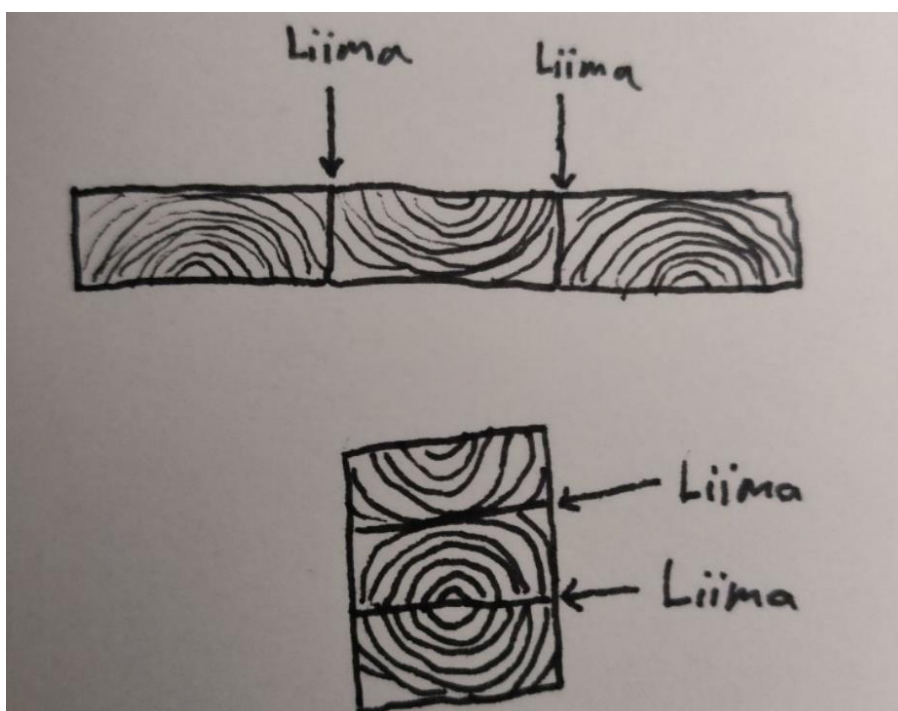

(Piiroskuva 1. taltaus suunta)

Talttoja on myös erilaisia. Löytyy tasa- ja kourutalttoja. Tasataltat ovat nimensä mukaan tasapäisiä, joilla syntyy tasaista suoraa lastua, kun taas kourutalttoja käytetään puun kovertamiseen ja syvien alueiden tekoon. Myös talttojen kahvaosa vaikuttaa niiden käyttöön. Kahvat, joissa on metalli pää, tai kova muovinen pää käytetään lyömällä puisella- tai kumisella vasaralla kahvan päähän, jotta saadaan aikaan lastua. Taltat, joissa on kapea ja hento puinen varsi käytetään painamalla käsivoimilla terää puuta vasten. Tällöin taltan terän on oltava erityisen terävä, jotta saadaan lastua.

Puun liimaaminen (lautojen liimaus)

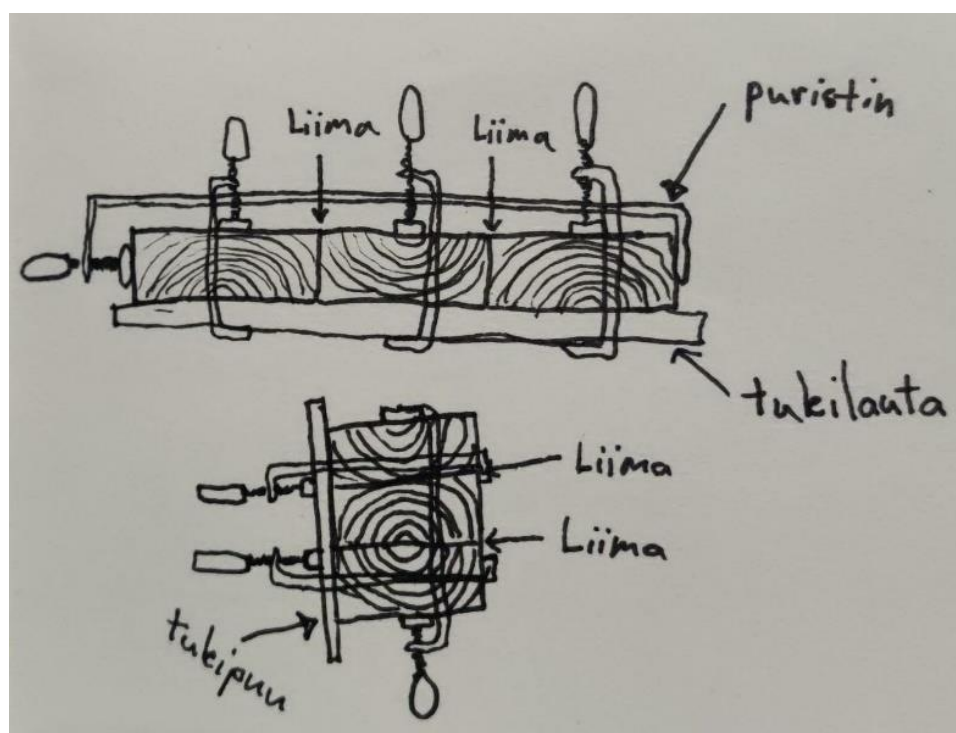
Puun liimaus tapahtuu vuosirenkaiden suunnan mukaisesti. Lautojen päästä näet mihin suuntaan puun sydenrenkaat taittuvat. Ne pitää asettaa ristikkäin, jotta joka toisen laudan vuosirenkaat ovat ylös ja toisen alas. (Piiroskuva 2.) Tällöin puu ei paina itseään kieroon ja liimapuu pysyy suorana, varsinkin silloin kun tehdään liimalevyä.

(Piiroskuva 2. lautojen asettelu)

Varmistaakseen puun pysyvän suorassa liimauksen ajan tulee puristimet asettaa vaaka ja pysty suuntaan, jotta puu säilyttää suorakulman muodon. Apuna on hyvä käyttää tukilautaa, joka asetetaan pisimmälle sivulle. Liimattavat palat puristetaan tukilautaa vasten, jotta palat pysyvät suorassa. (Piirroskuva 3.) Aina puuliimaa käyttäessä puu pitää laittaa puristukseen, jotta liitoksesta tulee vahva ja kestävä.

Puristimissa ei myöskään kannata säästellä, parempi liikaa kuin liian vähän ja ne kannattaa kiristää niin tiukalle kuin jaksaa vääntää, riippuen tietenkin liimattavan puun kestävydestä. Suosittelen myös puristimia, joissa on kumipää, tällöin puuhun ei jää ikävää jälkeä puristuskohtaan.

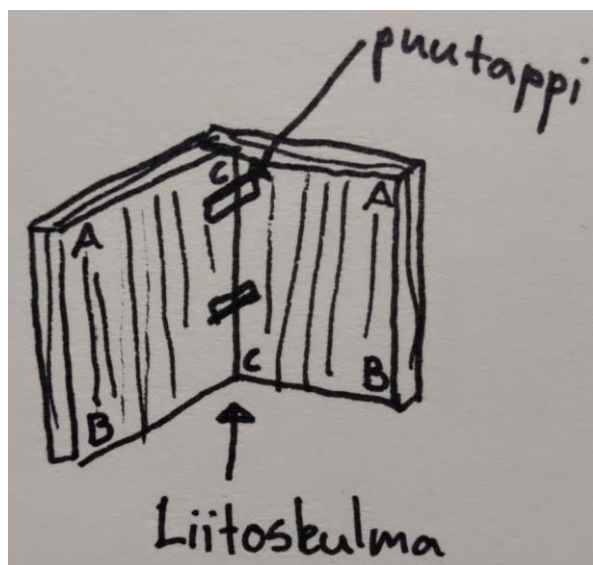
(piirroskuva 3. puristimien ja tukipuiden asettelu)

Vaikka palat saattavat puristusvaiheessa näyttää suoralta ilman tukipuuta suosittelen laittamaan sen, sillä puu elää koko ajan ja liiman kuivuessa saattavat palat liikkua paikoiltaan, ellei niitä ole tuettu kunnolla. (tämäkin asia todettu tärkeäksi, kun liiman kuivattua tajuat koko höskän olevan kiero kuin korkkiruuvi)

Kappaleiden liittämässä apuna saatetaan käyttää apuna puutappeja, jotka porataan puun sisään. Tällöin liitoksesta tulee entistä kestävämpi. Tapituksessa on tärkeää valita oikean kokoiset tapit. Tapin ympärille pitäisi jäädä vähintään puoli senttiä tilaa kappaleen reunaan nähden, jotta puu ei halkea. Kestävin vaihtoehto on valita tappi, jonka halkaisija ei ylitä kappaleen puolikasta.

Puun tapituksessa on tärkeää merkata yhteen kiinnitettävät sivut. (piirroskuva 4.) Kuvan mukaisesti merkattuna liitoksesta tulee kestävä ja palat istuvat nätisti kohdalleen. C kulma sopii vain toiseen C kulmaan. Palan ollessa väärin päin (esimerkiksi A kulma yhdistettynä C kulmaan) palat eivät osu kohdilleen.

Varsinkin keuhkoa tehtäessä kulmien merkkäminen on tärkeää, jotta keuhkosta tulee suora. Tässäkin tilanteessa, vaikka puu näyttäisi joka kulmasta suoralta ja tasaiselta se ei silti ole symmetrinen joka puolelta. Puun eläessä muoto ja mitat saattavat muuttua. (Rehellisesti sanottuna moni projekti olisi vienyt vähemmän aikaa tällä tiedolla. Parempi myöhään, kun ei milloinkaan.)

(piirroskuva 4. Liituskulman merkkäminen)

5 SISÄLLÖN POHDINTAA JA MUITA PUITA MAAILMALTA

5.1 sisältö ja sen merkitys minun taiteessani

Sisältö omassa työskentelyssä on astunut kuvioihin vasta hiljattain. Tottakai sisältöä on aina jossain määrin ollut, en vain ole oikein ymmärtänyt mistä se on tullut. Ideoita tulvi mieleen ja jokainen projekti oli itselle tärkeä ja mieluisa.

Sanotaan että taide lähtee tunteista, niin hyvistä kuin pahoistakin. Itselle tunteiden ilmaisu on ollut vaikeaa. Teokseni kyllä sisältävät aina pienen palan minua ja tunteitani, pääsääntöisesti vain positiivisia sellaisia. Aluksi ajatus siitä, että jättäisin taiteeseeni palan syvintä itseäni, tuntui todella pelottavalta. Avatessasi itseäsi muille olet haavoittuvainen, sama pätee myös taiteeseen. Asiaa kuitenkin pohdittuna voin todeta, että kaikki tunteet ovat tervetulleita. Viimeisen parin kouluvuoden aikana opin, että taiteen ei tarvitse olla aina iloista ja näyttää vain elämän positiivisia hetkiä. Elämään mahtuu paljon muutakin ja kaikenlainen tunteiden ilmaisu on kasvattavaa ja opettavaa. Tehdessäni taidetta inspiroituneena myös muista tunteista kuin ilosta, koen voivani käsitellä niitä tunteita paremmin. Ne ovat eräänlainen prosessi ja kun teos on valmis voin jättää ne taakseni. Inspiraation ammentaminen tunteista on puhdistavaa.

Tehdessäni taidetta Kankaanpään Taidekoulussa kritiikeissä kyseltiin, että kerro työstäsi. Kerroin luonnon olevan minulle tärkeä aihe. Kuulostaa aika kliseiseltä, mutta ammennan inspiraationi kaikesta mitä ympärilläni on. En pysty rajaamaan sitä yhteen tai kahteen kategoriaan. Luonto on yleinen aihe taidepiireissä, mutta jokainen näkee sen omalla tavallaan. Itse haluan kuvata ympäristöä ja luontoa näyttämällä karua puoltakin ja tehdä siitä jotain kaunista. Esimerkiksi käyttämällä luita ja kalloja teoksissani. Vaikka luonto on tärkeä aihe itselleni en ole koskaan tehnyt aktivisti taidetta liittyen ilmastonmuutokseen. Vaikka aihe koskettaa haluan silti ammentaa taidettani enemmän positiivisen kautta, kuin vihan. Materiaalista kysyttiin että, ”miksi aina puu?” En osannut vastata, koska en tiennyt. Jokin siinä viehätti ja veti puoleensa, eikä selitykseksi enää riittänyt koska se on kivaa ja mukavaa. Piti haastaa itseä ja alkaa oikein pohtimaan mistä kaikki lähti. Tällä päädyimme takaisin henkilöhistoriaani. Uskon sillä olleen vaikutusta tämänhetkiseen ajatusmaailmaan. Lapsuuteni koostui

verstaalla istumisesta, katsoessa kuinka pappani teki intohimolla töitä puusta. Väitän tämän olleen alku ainakin materiaaliselle sisällölle. Puu toimii yhteytenä luontoon ja sen muuttumiseen ajansaatossa. Tutkin taiteellani ihmisen yhteyttä luontoon ja mikä olisi parempi tapa kuin käyttää luonnonmateriaalia. Tärkeintä teoksilleni on tekninen osaaminen sekä tietynlainen leikkisyys. Muistelen pappaani aina lämmöllä tehdessäni puusta taidetta. Koen että sain veistämisen taidon perintönä häneltä. Opin vasta myöhemmin, kuinka paljon minulle jäi käteen vain pelkästä katsomisesta.

”Metsähisen mökki”, Sandra Suominen 2021

5. 2 Opinnäytetyö projekti ”365 päivää” 2022

Lopulta sisällön pohdinta johti minut opinnäytetyöni pariin. Päädyin rakentamaan könninkellon, joka symboloi omaa lapsuutta, sekä juuriani. Materiaalin valinta oli helppo. Niin kuin aiemmin on tullut ilmi itselle rakkain materiaali, päätin myös käyttää sitä tässä projektissa. Puulajeina mänty, kuusi ja pihlaja. Muina materiaaleina lasi, epoxyliima, peurankallo ja hermlen- koneisto. En halunnut käyttää ns. ”halpoja” materiaaleja kuten vaneria, vaan rakentaa siitä mahdollisimman kestävästä käyttämällä täyspuuta. Tekniikkana käytin laudoista tehtyjä liimalevyjä, joista muotoilin siluetteja. Siluetit leikkasin vannesahalla ja viimeistelin dremelinillä. Kello symbolina sai alkunsa lapsuudenkodistani. Vanhempani olivat saaneet häälahjaksi könninkellon papan puolen suvulta. Tuo kyseinen esine on siis symbolina vanhemmilleni, jotka mahdollistivat lähtökohtani. Pysin jäljittelemään realistista kelloa, joka pysyy ajassa ja toimii. En kuitenkaan halunnut teoksesta sisutuselementtiä vaan veistoksen. Halusin myöskin tavoitella itselle tärkeää luonto aihetta kuvaamalla teoksessa eläimiä, kasveja ja luonnonelementtejä.

Teos koostuu neljästä eri sivusta, jotka on jaettu eri vuodenaikoihin. Kellon oikeasta sivusta (edestäpäin katsottuna) alkaa kevät, sitten myötäpäivään kierrettynä kesä, syksy ja talvi. Kaiverruksissa näkyy peura, jonka elämänkaari etenee kelloa kierrätessä. Vähän ylempänä näkyy kaksi lintua, joiden elämänkaari näkyy myös kelloa kiertäessä. Pidin teoksen ideasta, että sitä voi kiertää uudelleen ja uudelleen. Vaikka esimerkiksi peuran elinkaari päättyy viimeiselle sivulle talveen ja lumessa näkyy vain himmeät jalanjäljet, matkaa jatkaessa seuraavalla sivulla alkaa taas kevät ja uusi peuran vasa saa elämänsä alkuun. Täten kiertokulku ei siis ikinä pysähdy. Kellon kaiverrusten järjestys on aseteltu vastaamaan luonnon elementtejä. alhaalla on vesi, keskellä maa, sitten taivas ja huipulta löytyy avaruus. Perinteisesti könninkellojen yläosassa on ns. kruununa isompi kaiverrus, jossa on yleensä kasviaiheisia kaiverruksia, kuten kukkia. Itse halusin käyttää oman kelloni kruununa peuran kalloa, joka viimeistelee kiertokulun. Sijoittelu kruununa on eräänlainen kunnioitus. Ylhäällä oleva kallo muistuttaa uhrilahjaa, ellei jopa palvontaa edesmennyttä eläintä kohtaa. Tällä haluan viestiä kunnioittavani luontoa, sitä mitä se antaa ja ottaa.

"365 päivää", Sandra Suominen 2022

Pienenä yksityiskohtana kellon sisällä on pieni puusta veistetty kärpänen. Tuolla pienellä hyönteisellä on oma tarinansa, joka on täysin irrallaan muusta teoksesta. Halusin jotain humoristista teokseeni, joka herättäisi kysymyksiä mitä ja miksi. Kärpänen perustuu tuutori opettajaltani kuulemaan tarinaan:

Olipa kerran talon isäntä, äiti ja poika. Isännällä oli kultainen herätyskello, joka oli siihen aikaan perintötavaraa. Eräänä päivänä kello lakkasi käymästä ja uuden hankkiminen olisi ollut liian kallista, joten kello kiikutettiin kelloseppälle korjattavaksi. Kelloseppää tutki kelloa muttei osannut korjata sitä. Isäntä antoi rikkinäisen kellon pojalleen leikkeihin. Poika purkasi kelloa yhä pienempiin ja pienempiin osiin. Pojan äiti oli valmistamassa illallista, kunnes poika juoksi innoissaan keittiöön kertoen äidilleen, että oli selvittänyt, miksei kello toimi. Poika piteli kädessään pientä karpästä ja totesi:

”Tiedän miksi kello on pysähtynyt, kellon huoltaja on kuollut”

Halusin siis rakentaa itselleni oman kellon huoltajan

Kellon huoltaja teoksesta ”365 päivää”, Sandra Suominen 2022

5.3 Inspiraation siemeniä

Lopuksi haluan listata muutaman taiteilijan, jotka ovat innoittaneet minua taiteentielläni.

Veikko Hirvimäki

Hirvimäki on Petäjävedellä syntynyt taiteilija, joka aloitti uransa maalarina mutta suuntautui myöhemmin kuvanveistoon. Hän muutti Sveitsiin tuottamaan taidettaan, mutta viettää kesät kotipuolellaan Petäjävedellä. Materiaaleina toimivat kivi ja nykyisin pääasiassa puu. Teokset saavat pohjansa luonnosta ja sen mytologiasta. Taiteilija kuvailee itseään rakentajaksi eikä poistajaksi. Puu mahdollistaa osien lisäämisen, kun taas kivi toimii parhaiten poistamalla osia. (Martti Aiha, s.91) Mytologia on itselle mielenkiintoinen aihe. On hienoa löytää veistäjiä, jotka eivät vain poista materiaalia, vaan ”leikkaavat, liimaavat ja askartelevat”.

”Suuri kävely”, Veikko Hirvimäki 2002

Kirsi Tapper

Jyväskylästä kotoisin oleva Tapper on noussut pinnalle hevosaiheisilla teoksillaan. Tekniikkana toimii puukolla vuoleminen. Suunnitteluun Tapper käyttää paljon aikaa, jotta hidas työskentely ei mene hukkaan. Aiheet saavat alkunsa nuoruuden muistoista, luonnosta ja maatalaelämästä, sekä ihmisten aikaansaannoksista. Vuoleminen jättää rosoisen työnjäljen, mikä on taiteilijan mielestä miellyttävää. (Martti Aiha, s.139) Arvostan itse Tapperin vuolenta tekniikkaa. Itse myöskin järjestelmällisenä työskentelijänä osaisi saada yhtä tasaista jälkeä. Vaikkakin ideana onkin nimenomaan ronski kädenjälki.

Viimeisenä muttei vähäisimpänä haluan mainita koko tämän opinnäytetyön inspiraation lähteen.

Eero Hautakangas

Mielestäni se, että olet taiteilija omalla tyylilläsi ei tarvitse välttämättä laajaa koulutusta. Osaamista voi löytyä myös itseoppineena. Pappani toimi yrittäjänä ja piti yhdessä mummini kanssa kehräämöä. Myöhemmin tila muunnettiin kangas ja lankaliikkeeksi. Papallani ei ollut koulutusta taide alalla, vaan hän oli perinyt osaamisensa omalta suvultaan. Materiaaleina toimivat pahka ja metalli. Teokset olivat

suurieleisiä ja ronskilla tekniikalla tehtyjä. Mukana piti ehdottomasti olla myös pieni ripaus huumoria.

”Nainen”, Eero Hautakangas vuosi tuntematon

5.4 Yhteenveto

Olen todella kiitollinen saadessani jatkaa tätä perintöä eteenpäin. Näin loppuvaiheilla voin todeta tämän tekstin olleen avaava projekti sisällöllisen ja taiteellisen työskentelyn kannalta. On tullut paljon pohdittua omia juuria ja lähtökohtia. Tämän tekstin kirjoittaminen ruokki lisää innostustani taiteen parissa. Haluankin tästä eteenpäin kehittyä vielä lisää puunveiston saralla, sekä tehdä juureni ylpeäksi siitä mitä olen nyt ja minne vielä pääsen taiteentielläni.

6 LÄHTEET

Espanjalainen alkuteos: La Talla.Escultura en mandera: Jordi Vigue. Suomalainen painos: Osaavat kädet puunveisto: Katja Kangasniemi (2009) (s.6–193) Kustannusosakeyhtiö Perhemediat Oy, Helsinki

Englanninkielinen alkuteos: Working in wood. Suuri puutyökirja: Ernest Scott (1997) (s.8–245) Mitchell Beasley Publishers, Kiina

Wood in the hands of the sculptor, Finnish sculpture from the 1950s to the 2000s: Martti Aihla (2008) (s. 6–154) Art- Print Oy, Espoo